

**Zondag 4 februari 2018, 10.30u., Pauluskerk**

**lezing** Nieuwe Testament: Filippenzen 3: 7 - 21

**lezing** Nieuwe Testament: Johannes 15: 9 - 17

**uitleg en verkondiging**

Zusters en broeders, gemeente van onze Heer Jezus Christus,

"Failure is cool". Daarover vanmorgen. "Failure is cool". Dat betekent zoiets als: mislukking is te gek, mislukking is OK. Ik hoor dat of woorden van gelijke strekking de laatste tijd steeds vaker. In Trouw van een tijdje terug stond de kop: "Omarm je gebrek: we willen niet weten, dat wij kwetsbaar zijn". Het zijn ongetwijfeld reacties op de gedachte, die in onze samenleving van vandaag steeds dominantier is geworden als zou het goede leven voor ons mensen een perfect, altijd comfortabel en eeuwig rimpelloos en genietend bestaan moeten betekenen. Het is het beeld van ons leven, dat ons in de wereld van de reclame onophoudelijk wordt voorgeschoteld. En onderschat de invloed daarvan niet. Er worden honderden miljarden per jaar uitgegeven om ons van dat beeld van wie wij zijn en van het goede leven te overtuigen en ons te bewegen te investeren in het zoveelste nieuwe product, dat ons leven nu echt gaat veranderen en echt andere, perfecte mensen van ons gaat maken. Het is ook het beeld van het goede leven, dat ons voortdurend wordt voorgehouden in de zelfhulpindustrie: wees altijd positief, zie niets als een probleem, maar alles als een uitdaging. Leer jezelf altijd zien als een machine aan de knoppen waarvan je alles altijd en eeuwig tot iets moois kunt draaien. Het is dat beeld van het goede leven, dat, volgens mij, bewust of onbewust, leeft in de hoofden en harten van talloze mensen. En dat desastreuze gevolgen heeft, denk ik. Als het gaat om je kijk op jezelf. Ongeveer 20% van de volwassenen in Nederland krijgt door al die hooggespannen beelden inmiddels te maken met depressie of met stemmingsstoornissen. Als het gaat ook om onze relatie met onze levenspartners. Inmiddels gaat ruim een derde van de vaste relaties na kortere of langere tijd uit elkaar. De hooggespannen verwachtingen van elkaar niet uitgekomen. Daarbij zijn ook talloze kinderen betrokken. Niemand van ons is altijd en eeuwig avontuurlijk, gepassioneerd, boeiend, vol van energie en constant nieuwsgierig naar iets nieuws. In zijn boek "The Subtle Art of Not Giving a Fuck - excusez le mot -. A Counterintuitive Approach to Living a Good Life", levert Mark Manson fundamentele kritiek op dat utopische, volledig overspannen beeld van onszelf, aan ons voorgehouden door de zelfhulpgoeroes. Stop met altijd maar positief zijn. En leer omgaan met je tekortkomingen en met tegenslagen in het leven. Dat is zo ongeveer zijn boodschap. "Wie jij bent, wordt

bepaald door datgene waarvoor je bereid bent te strijden. Alles wat de moeite waard is in het leven komt pas binnen je bereik door het overwinnen van negatieve ervaringen. Elke poging om aan dat negatieve te ontsnappen, om het te vermijden of te onderdrukken, slaat onherroepelijk op jou zelf terug. Het vermijden van leed in je leven is zelf een vorm van leed". Einde citaat. Ik denk, dat elk van ons, op zijn minst wel iets herkent van wat Manson daar te berde brengt. Als je tenminste probeert een beetje eerlijk te zijn tegenover jezelf.

Aan dat alles moest ik denken bij het lezen van de teksten van vanmorgen. En dan vooral die tekst van Paulus waar wij hoorden: "Ik wil Christus van dichtbij kennen. Ik wil sterven, net als hij, en zo één met hem worden in het lijden. Ik hoop, dat ik dan ook de kracht zal voelen waarmee God Christus uit de dood liet opstaan. Ja, ik hoop dat God ook mij uit de dood zal laten opstaan".

Met dit alles lijkt mij het punt van vanmorgen meer dan actueel: "failure is cool". Wat betekent dat "failure is cool", en dan volgens de teksten van vanmorgen ? Hoe helpt "failure is cool" bij het vinden van een antwoord op de vraag: wat is goed leven eigenlijk, voor mij ? En wat betekent "failure is cool" voor onze samenleving en voor de constructieve rol die christelijke geloofsgemeenschappen zouden kunnen vervullen in onze samenleving ? Kan dat wonderlijke "failure is cool" bijdragen tot het overbruggen van de tegenstellingen daarin, bijvoorbeeld die tussen rijk en arm ?

"Jullie moeten blij zijn, omdat jullie bij de Heer horen. Ik zeg het nog eens: wees altijd blij", schrijft Paulus. Wel 14 maal in de brief aan de Filippenzen klinkt dat woord "blijdschap". En dat uit mond van iemand, die bepaald reden had om niet blij te zijn. Voor Paulus gold voortdurend "failure is cool". Talloze malen was zijn leven in gevaar en dreigde de voortgang van zijn grote levenswerk Op de klippen te lopen. Namelijk het laten zien van zijn grote, verstrekkende ontdekking: het heilzaam geheim van wat Paulus steeds noemt "Christus en die gekruisigd". Waarom dus uit de mond van Paulus almaar dat gehamer op dat woord blijdschap ?

Eén. "Ik wil Christus van dichtbij kennen. Ik wil sterven, net als hij, en zo één met hem worden in het lijden. Ik hoop, dat ik dan ook de kracht zal voelen waarmee God Christus uit de dood liet opstaan. Ja, ik hoop dat God ook mij uit de dood zal laten opstaan", hoorden we daarnet. Paulus beantwoordt de vraag naar wat voor hem het geheim van het goede leven is met het beeld van een mens die deelt in het lijden, sterven en opstaan van Jezus. Dat is voor Paulus de basis van heel zijn

bestaan geworden, de kern van wat voor hem het goede leven is, zelfs of liever juist op het moment, dat hij in de gevangenis zit en zijn bestaan wordt bedreigd. Paulus legt een directe verbinding tussen het goede leven en de bereidheid om je leven op het spel te zetten. Het goede leven begint, volgens Paulus, altijd met je bereidheid om te sterven. En dat is een wonderlijk soort tegenstelling. Op het eerste gezicht lijkt het een open deur. Want als er nou één ding is, waarvan een mens zeker kan zijn, dan is dat, dat jullie of mijn leven een keer ophoudt. Wij mensen weten dat allemaal, in ieder geval diep van binnen. En naarmate we ouder worden, wordt die wetenschap voor ons een steeds grotere realiteit. Je kunt er als mens niet aan ontkomen. Hoe zeer velen van ons vandaag de dag ook pogingen doen om daar wèl verandering in aan te brengen. Bijvoorbeeld, door te proberen alleen al de gedachte aan ziekte of pijn of dood, van jezelf of van een ander, uit te bannen met allerlei vormen van positief denken. Paulus kiest voor een totaal omgekeerde weg. In het lijden en sterven van Jezus en wat daaruit aan constructiefs groeide heeft Paulus iets totaal ander ontdekt over wat de basis van het goede leven zou kunnen zijn. Aan wat Jezus is overkomen, heeft hij leren zien, dat "failure", kwetsbaarheid, mislukking, ons mensen in de kern niet zwakker hoeven maken, maar juist sterker. Dat "failure" inderdaad in die zin "cool" is. Volgens de theologe Christa Anbeek "zijn wij overgeleverd aan een eenzijdig verhaal over succes, zelfontplooiing, vrijheid, gezondheid, onafhankelijkheid en zelfbeschikking. Maar als we spreken over wat pijn deed en afbrak, hebben we het ook over wat kracht gaf, wat hielp, hoe we terugveerden, waar nieuwe mogelijkheden zich aandienen". Dat is precies wat Paulus in wat hij voortdurend noemt "Christus en die gekruisigd" heeft ontdekt. In de erkenning en waardering van onze kwetsbaarheid, van onze "failures", daar begint volgens Paulus het goede leven.

Twee. Er is nog een fundamentele reden waarom Paulus zo gehecht is geraakt aan dat "Christus en die gekruisigd". Aan het onvoorstelbaar heilzame effect van het erkennen en waarderen van het belang van de nare en donkere kanten van ons bestaan, van "failure", van mislukking, van kwetsbaarheid. Is het feit van de dood, van "failure", van kwetsbaarheid nu juist niet één van de weinige dingen die wij mensen allemaal met elkaar delen ? Misschien wel het enige. Dat geldt niet voor rijkdom, niet voor intelligentie, niet voor onze gezondheid, niet voor lichamelijke aantrekkelijkheid. En het geldt zeker niet voor de kansen in het leven. Al dat soort dingen is juist ongelijk verdeeld in de wereld. Aan het lijden, sterven en opstaan van Jezus wordt voor Paulus nog een ander geheim onthuld over "wat de bijbel God noemt". Aan het levensmodel van Jezus, aan wat hem is overkomen, is voor

Paulus niet alleen het onvoorstelbare belang duidelijk geworden van het erkennen en waarderen - niet het zoeken - van de momenten van mislukking en kwetsbaarheid in ons leven. Ergens daarin is "wat de bijbel God noemt" te vinden. Datzelfde levensmodel is voor hem ook de basis waarop wij mensen elkaar zouden kunnen vinden. "Failure", mislukking, kwetsbaarheid, dood, dat is wat wij mensen allemaal delen, of we dat nu willen of niet. De erkenning juist daarvan biedt ons mensen fundamenteel en radicaal de mogelijkheid alle door mensen opgeworpen tegenstellingen en onderscheidingen te boven te komen. Dat is deel twee van zijn grote ontdekking. In de erkenning van onze kwetsbaarheid als kracht, in het daarin vinden van "wat de bijbel God noemt" zit de potentie alle maatschappelijke, sociale en politieke tegenstellingen te boven te komen. Niet in identiteit, nationaal of niet, niet in uniformiteit, zoals zoveel politici van nu ons willen doen geloven. Kwetsbaarheid, mislukking, dood, ze gelden voor ons allemaal. In de erkenning daarvan tegenover elkaar zit de potentie alle menselijke grenzen te overstijgen. God alles in allen. De tegenstellingen eindelijk en definitief te boven gekomen: rijk - arm, wit - zwart, man - vrouw, de Joden een Jood, de Grieken een Griek. Hanteer model "Christus en die gekruisigd", model "failure is cool" en gij zult vinden. Aldus Paulus.

Drie. Kerken en christelijke gemeenschappen hebben nog altijd - helaas - de naam, dat zij gesloten systemen zijn. Systemen waar een absolute waarheid geldt, waar onveranderlijke wetten en regels en dogma's mensen kneden tot gelovige perfectie. Of die dat nu willen of niet. In tegenstelling tot de rest van de samenleving, die al die massieve geslotenheid heeft verlaten, en waar ieder mens vrij kan zijn en doen wat hem of haar goeddunkt. Hoe ouder ik word, hoe meer ik vind dat die tegenstelling niet meer klopt. Het is steeds meer precies andersom. Onze samenleving gaat juist steeds meer gesloten denken en doen. Steeds meer zijn wij met z'n allen op zoek naar perfecte, foutloze mensen, naar een perfecte, foutloze samenleving. Failures accepteren wij niet meer. Onophoudelijk moeten wij sterk zijn, onvermoeibaar elke uitdaging aangaan. Wie dat niet lukt, heeft dat aan zichzelf te danken. Jammer, eigen schuld, jouw probleem. De zoveelste onmenselijke illusie. Het zoveelste onmenselijke verhaal over onszelf. Ik heb steeds meer het gevoel, dat veel christelijke gemeenschappen juist plekken zijn waar ruimte is voor "failure", voor mislukking en kwetsbaarheid, waar ruimte is om al dat perfectiestreven te relativiseren. En wie weet, wordt dan voor ons allemaal iets zichtbaar en effectief van de woorden van dat lied, dat wij zo gaan zingen: "Gods goedheid is te groot, voor het geluk alleen, zij gaat in alle nood, door heel het leven heen". Het zou geweldig zijn ! Amen.

D.J. Couvée, Rotterdam, 4 februari 2018

